

รักการอ่าน

ฐานสังคมเรียนรู้

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ
"อภิวัดการเรียนรู้...สู่ยุคเปลี่ยนประเทศไทย"
(6-8 พฤษภาคม 2557)

รักการอ่าน

ฐานสังคมเรียนรู้

รักการอ่าน ฐานสังคมเรียนรู้

ผู้เรียบเรียง	อภิญา ตันทวิวงศ์
พิมพ์ครั้งที่ 1	เมษายน 2557 จำนวน 4,000 เล่ม
รูปเล่ม	วัฒน์สินธุ์ สุวรรตนาทนัท
พิมพ์ที่	บริษัท มาตา การพิมพ์ จำกัด
จัดพิมพ์โดย	สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.)

ติดต่อ

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพของเยาวชน
เลขที่ 388 อาคารเอส พี (อาคารเอ) ชั้น 13
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 02-619-1811 โทรสาร 02-619-1812
อีเมล info@QLF.or.th

รักการอ่าน ฐานสังคมเรียนรู้

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเพียงหนึ่งเดียวบนหนึ่งเดียวบนผืนพิภพที่สามารถเรียนรู้ ตลอดจน
สร้างพัฒนาการให้แก่ชีวิต และสังคม ผ่านการ “อ่าน”

และยังสังคมก้าวไปสู่ยุคแห่งการ “หลอมรวมสื่อ” เข้มข้นเท่าไร การอ่านก็ยิ่งมีความ
สำคัญมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

ในเอกสาร **รักการอ่าน ฐานสังคมเรียนรู้** นี้ นำเสนอรายงานการสำรวจสถานการณ์
ว่าด้วย “การอ่าน” ในสังคมไทย จากหลากหลายแง่มุม เพื่อเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นอดีต
และปัจจุบันว่า เราได้ก้าวเดินมาอยู่ ณ จุดใด?

การจะปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กไทยมีนิสัย “รักการอ่าน”
ควบคู่ไปกับการค้นคว้าด้วยตัวเอง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ขณะเดียวกัน ในการส่งเสริม
ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ก็ไม่อาจเดินลัดขั้นตอนไปจากการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการ
อ่านได้

จากความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ และด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นที่ยอมรับกัน
ทั่วโลกว่า “นิสัยรักการอ่านคือรากฐานแห่งสังคมการเรียนรู้” ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ในรายงานสถานการณ์ฉบับนี้จะช่วยนำทางความคิดให้แก่ผู้มีหัวใจ “ปฏิรูป” ทุกคนว่า เรา
จะก่อร่างสร้างฐานอันมั่นคงนี้ให้เกิดขึ้นได้อย่างไร

เพื่อให้ “โลกแห่งการอ่าน” หลอมรวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับสังคมไทยในทุกหน
แห่ง และซึมซับเข้าสู่วิถีชีวิตของคนทุกวัย ผ่านทั้ง “สื่อเก่า” หรือ “สื่อใหม่” เดิมลม
หายใจแห่งปัญญาและชีวิตชีวาแห่ง “สังคมเรียนรู้” สุโรงเรียน ชุมชน และทุกหน
ทุกแห่ง

สำรวจนิสัย "การอ่าน" รากฐานสังคมแห่งการเรียนรู้

แม้โลกก้าวสู่ยุคแห่งการ “หลอมรวมสื่อ” แต่การอ่านยังคงเป็นทักษะสำคัญที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการเรียนรู้ และบ่มเพาะคนให้ “เต็มคน”

คุณค่าของการอ่านนั้นมีอยู่มากมายหลายด้าน สิ่งที่ได้เป็นอันดับแรกก็คือ ข้อมูลและความรู้ใหม่ ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาชี้ว่า ร้อยละ 80-90 ของความรู้และข้อมูลที่มนุษย์ต้องการค้นหาได้จาก “การอ่าน” ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ การอ่านเป็นการสร้างเสริมสุขภาพโดยตรง เพราะการอ่านช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองและกระบวนการคิด ทำให้ห่างไกลจากโรคความจำเสื่อม การใช้สมองคิดตามสิ่งที่อ่านจะทำให้สมองได้ทำการเก็บข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูลใหม่ รวมทั้งกระตุ้นความจำเดิม ขณะเดียวกัน เมื่อมีสมาธิกับการอ่านยังทำให้ลืมเลือนเรื่องที่กำลังเครียดหรือกังวล การอ่านจึงเป็นการลดความเครียดได้อีกทางหนึ่งด้วย

สิ่งสำคัญที่ได้รับการจากการอ่านอีกส่วนหนึ่งก็คือ เป็นการบริหารกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้เกิดศักยภาพในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ซับซ้อนได้ นี่คือประโยชน์ที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำรงอยู่ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อนยิ่งกว่ายุคสมัยใดๆ ที่ผ่านมา และเป็นสิ่งที่การฟังวิทยุและดูโทรทัศน์ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นได้

หากมนุษย์ไม่สามารถเข้าใจความซับซ้อนก็จะไม่เข้าใจปัญหาและคิดวิธีแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทำให้สะสมปัญหาในชีวิต การทำงาน และสังคม ส่งผลสู่สภาวะวิกฤตโดยรวมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ด้วยเหตุนี้ ในการส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้จึงควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านควบคู่ไปด้วย จนกล่าวได้ว่า “นิยักรักการอ่านคือรากฐานแห่งสังคมการเรียนรู้”

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาชี้ว่า ร้อยละ 80-90 ของความรู้และข้อมูลที่มนุษย์ต้องการค้นหาได้จาก “การอ่าน” ทั้งสิ้น นอกจากนี้ การอ่านยังเป็นช่องทางในการเสริมสร้างจินตนาการและความคิดไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของตนเองให้เกิดขึ้น

สถานการณ์การอ่านของเด็กไทยวันนี้เป็นอย่างไร

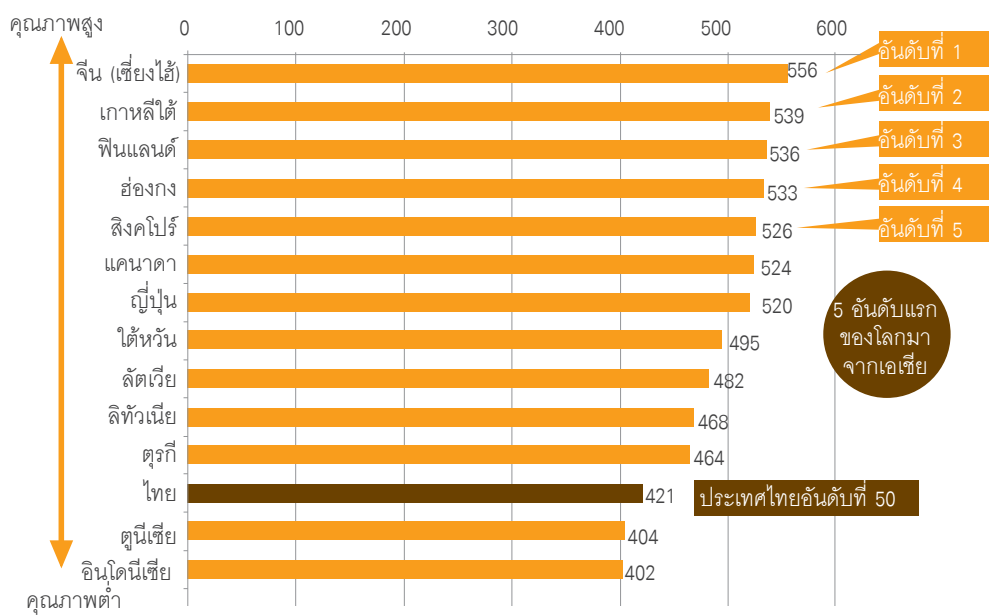
“นอกบ้าน” เทียบโตช้า...อยู่อันดับ 50 ของโลก

เป็นที่ยอมรับกันโดยไม่มีข้อกังขาว่า การจะปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลนั้นต้องส่งเสริมให้เด็กไทยมีนิสัย “รักการอ่าน” ควบคู่ไปกับการค้นคว้าด้วยตัวเอง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบโครงการ PISA (Program for International Student Assessment)¹ พบว่า เด็กไทยได้คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านต่ำกว่ามาตรฐานเด็กในกลุ่มประเทศ OECD โดยเมื่อเปรียบเทียบกับ 65 ประเทศทั่วโลก ในปี 2009 ระดับความสามารถด้านโดยเฉลี่ยด้านการอ่านของเด็กไทยอยู่ในอันดับที่ 50*

* เป็นการทดสอบทางวิชาการ ของนักเรียนในระดับนานาชาติ ซึ่งจัดสอบในทุก 3 ปีโดยกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) มีประเทศเข้าสอบทั้งหมด 43 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย

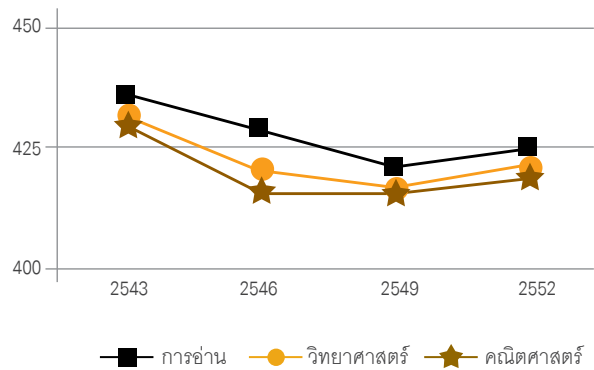
ภาพเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบโครงการ PISA ด้านการอ่านของนักเรียน 65 ประเทศ พ.ศ.2552

ที่มา เอกสารนโยบายการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชนฯ เผยแพร่โดย สสค.

และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากผลการทดสอบโครงการ PISA นับจากปี 2543-2552 พบว่า ระดับคะแนนการอ่านของเด็กไทยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น**

ภาพแสดงคะแนนเฉลี่ยการทดสอบโครงการ PISA ของเด็กไทย พ.ศ.2543-2552

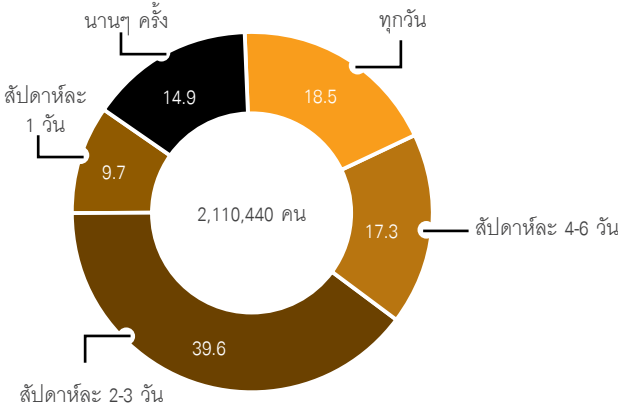
ที่มา อัมมาร สยามวาลา ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. การปฏิรูปการศึกษารอบใหม่:สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2554.

“นิสัยรักการอ่าน” ยังไม่แผ่สานสู่ชีวิตเยาวชน

พฤติกรรมการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังและบ่มเพาะตั้งแต่วัยเยาว์ ข้อมูลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทย พ.ศ.2551 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าคนไทยอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนและเวลาทำงาน วันละเฉลี่ย 39 นาที โดยกลุ่มที่ใช้เวลาอ่านมากที่สุดคือ กลุ่มเยาวชน เฉลี่ย 46 นาที ซึ่งเป็นสัดส่วนเวลาอ่านหนังสือที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายประเทศ

นอกจากนี้ ผลสำรวจครั้งนี้ยังพบว่า สัดส่วนเด็กเล็กที่อ่านหนังสือนอกเวลาเรียนในกลุ่มที่อ่านทุกวันมีเพียง ร้อยละ 18.5 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเด็กที่อ่านหนังสือนานๆ ครั้ง ร้อยละ 14.9 โดยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มเด็กที่อ่านสัปดาห์ละ 2-3 วัน ประมาณ ร้อยละ 39.6

ภาพแสดงร้อยละของเด็กเล็กที่อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน
จำแนกตามความถี่ของการอ่านหนังสือ พ.ศ. 2551

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทย, พ.ศ. 2551

คนไทยอ่านน้อย...เพราะอะไร

สถิติการอ่านหนังสือล่าสุด พบว่าคนไทยอ่านหนังสือเฉลี่ยปีละ 2 เล่ม ในขณะที่คนเวียดนามอ่านปีละ 60 เล่ม และสิงคโปร์อ่าน 45 เล่ม ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับคนไทย

คำถามหนึ่งที่ตามมาก็คือ ทำไมคนไทยจึงอ่านน้อย?

ติดทีวี ไม่ชอบอ่าน อ่านไม่ออก...3 ปมสำคัญ

ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในประเด็นสาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน และเวลาทำงานในกลุ่มประชากรไทยตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป พบว่า กลุ่มวัยเด็กอายุ 6-14 ปี และกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี ใช้เวลาไปกับการดูโทรทัศน์มากเป็นอันดับหนึ่ง สาเหตุรองลงมา คือ ไม่ชอบอ่านหรือไม่ ข้อมูลนี้สะท้อนว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่านมาจากพฤติกรรมติดโทรทัศน์และการไม่ปลูกนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก

ตารางแสดงร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปที่ไม่อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน / นอกเวลาทำงาน จำแนกตามสาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือและกลุ่มอายุ พ.ศ.2551

สาเหตุที่ไม่อ่านหนังสือ	รวม	กลุ่มวัย			
		วัยเด็ก (6-14 ปี)	วัยเยาวชน (15-24 ปี)	วัยทำงาน (25-59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
รวม	100.00 (20,325,173)	100.0 (1,609,991)	100.0 (2,250,485)	100.0 (12,068,508)	100.0 (4,396,190)
ดูโทรทัศน์	54.3	64.1	63.3	57.4	37.6
ไม่มีเวลาอ่าน	28.4	2.3	29.1	39.1	8.3
ไม่ชอบอ่านหรือไม่สนใจ	21.1	32.4	26.2	21.6	13.0
อ่านหนังสือไม่ออก	14.2	12.4	6.0	10.5	29.3
สายตาไม่ดี	10.8	0.2	.03	4.7	36.9
ชอบฟังวิทยุ	6.3	2.5	7.8	6.5	6.4
อื่นๆ	6.0	6.1	7.4	5.3	7.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2553

อีกสาเหตุที่น่าจับตามองคือ การอ่านหนังสือไม่ออก ในกลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี มีมากถึงร้อยละ 12.4 ซึ่งถือเป็นอุปสรรคขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาไปสู่การอ่าน แม้ว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับกำหนดให้จัดการศึกษาแบบให้เปล่าแก่เด็กทุกคนถึง 12 ปี แต่สัดส่วนการไม่รู้หนังสือของเด็กไทยยังคงเป็นปัญหาสำคัญ

เนื้อหาแบบไหนที่คนไทยชอบอ่าน

แม้คนไทยยังมีไม่ชอบอ่านกันมากนัก แต่น่ายินดีที่กลุ่มประชาชนที่มีสัดส่วนการอ่านมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี ที่มีอัตราคนที่ “อ่าน” ถึง ร้อยละ 81 ตามด้วยกลุ่มเยาวชน อายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 78.6)

ประเด็นที่น่าสนใจคือ เนื้อหาของประเภทหนังสือที่กลุ่มเด็กและเยาวชนนิยมนำมาอ่านกันนั้นคืออะไร เพราะสิ่งนี้คือสิ่งที่สะท้อนคุณภาพการอ่านหนังสือของเด็กไทยได้เป็นอย่างดี

• หนังสือ “บันเทิง” ครองอันดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาประเภทเนื้อหาทั้งกลุ่มเด็กและกลุ่มเยาวชนนิยมนำมาอ่านเป็นอันดับหนึ่ง คือ บันเทิง อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการอ่านในกลุ่มเด็กยังคงให้ความสำคัญกับเนื้อหาประเภทความรู้/วิชาการในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับความบันเทิง รองลงมาคือ สารคดี/ความรู้ทั่วไป ในขณะที่ความสนใจเนื้อหาประเภทข่าว ความคิดเห็น/วิเคราะห์มีสัดส่วนไม่ถึง ร้อยละ 10

ในขณะที่กลุ่มเยาวชนมีความสนใจเนื้อหาประเภทข่าวเพิ่มมากขึ้นจากวัยเด็กอย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาประเภทสารคดี/ความรู้ทั่วไปและความรู้วิชาการมีสัดส่วนของกลุ่มเยาวชนให้ความสนใจที่ใกล้เคียงกัน

ตารางแสดงร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ที่อ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน จำแนกตามประเภทเนื้อหาสาระของหนังสือที่อ่านและกลุ่มวัย พ.ศ.2551

ประเภทของหนังสือที่อ่าน ¹	รวม	กลุ่มวัย			
		วัยเด็ก (6-14 ปี)	วัยเยาวชน (15-24 ปี)	วัยทำงาน (25-59 ปี)	วัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)
รวม	100.00 (39,835,217)	100.0 (7,111,594)	100.0 (8,233,051)	100.0 (21,635,687)	100.0 (2,836,886)
ข่าว	50.0	7.9	41.2	68.4	53.7
สารคดี/ความรู้ทั่วไป	31.9	25.5	30.3	33.3	40.9
ความรู้วิชาการ	24.5	51.0	30.6	15.1	12.5
ความคิดเห็น/วิเคราะห์	4.8	2.2	3.8	5.9	5.9
โฆษณา	1.3	1.1	1.7	1.2	0.7
อื่นๆ	3.6	2.6	1.5	3.0	17.3

¹ ตอบได้ไม่เกิน 2 ประเภท
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2553

วิธีการอ่าน ต้องสร้างฐานแต่วัยเด็ก

การปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านตั้งแต่เด็กเล็ก คือวิธีการบ่มเพาะนิสัยรักการอ่านให้แก่เยาวชนและเรื่องนี้ยังเป็น “ช่องว่าง” ที่ยังรอการเติมเต็มอีกมาก หากเราจะก้าวไปสู่ “สังคมแห่งการเรียนรู้” และปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

• เด็กเล็กได้อ่านหนังสือต่ำกว่าครึ่ง!

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทยเมื่อ พ.ศ.2551 พบว่าการอ่านหนังสือในกลุ่มเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ทั้งเด็กที่อ่านได้ด้วยตัวเอง และผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง จากจำนวนเด็กเล็กทั้งประเทศมีทั้งสิ้น 5,868,961 คน มีเด็กที่ได้อ่านจำนวน 2,110,440 คน หรือคิดเป็นอัตรา ร้อยละ 36.0 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนเด็กกลุ่มนี้

ตารางแสดงจำนวนและอัตราการอ่านหนังสือของเด็กเล็กนอกเวลาเรียน
จำแนกตามเพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ.2551

เพศ เขตการปกครองและภาค	จำนวนเด็กเล็ก (คน)		อัตรา การอ่านหนังสือ ¹
	รวม	อ่านหนังสือ	
ทั่วราชอาณาจักร	5,868,961	2,110,440	36.0
เพศ			
ชาย	3,026,431	1,110,184	36.7
หญิง	2,842,531	1,000,256	35.2
เขตการปกครอง			
ในเขตเทศบาล	1,662,381	667,559	40.8
นอกเขตเทศบาล	4,206,581	1,432,881	34.1
ภาค			
กรุงเทพมหานคร	551,576	231,955	45.3
กลาง	1,367,749	442,543	32.4
เหนือ	892,174	383,233	43.0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	829,174	383,610	39.9
ใต้	972,031	387,610	39.9

¹ อัตราการอ่านหนังสือ

หมายถึงร้อยละของจำนวนประชากรที่อ่านหนังสือต่อจำนวนประชากรทั้งสิ้นแต่ละกลุ่ม
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทย, พ.ศ. 2551

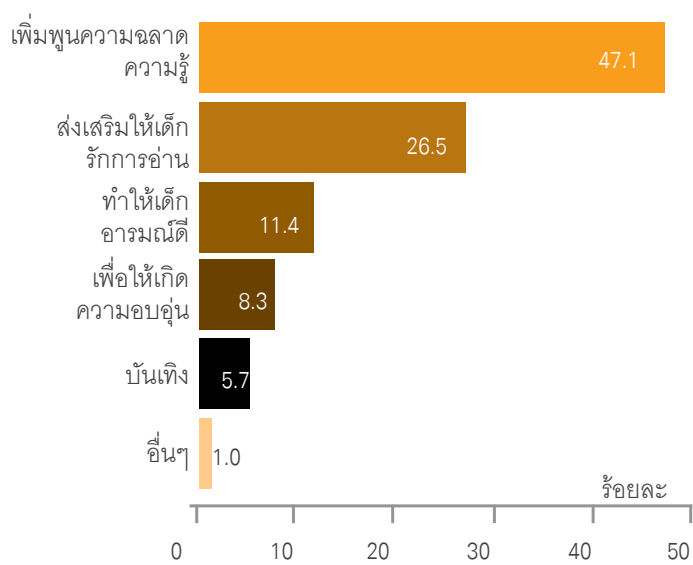
สำหรับภูมิภาคในประเทศไทยที่มีจำนวนการอ่านน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือ แม้กระทั่งเด็กในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครยังมีอัตราการอ่านหนังสือไม่ถึงครึ่งหนึ่ง โดยจากเด็กจำนวน 511,576 คน มีเด็กที่ได้อ่านหนังสือ 231,955 คน หรือ ร้อยละ 45.3 เท่านั้น

อ่านหนังสือให้ฟัง พลังปลูกฝังปัญญาให้เด็กไทย

ท่ามกลางสถานการณ์ที่ “การอ่าน” ยังเป็นจุดอ่อนของเด็กไทย พ่อแม่และผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการอ่านให้เด็กและเยาวชนอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเล็กที่ยังไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จากการสำรวจเด็กเล็กที่ได้อ่านหนังสือเพราะผู้ใหญ่อ่านให้ฟังเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.9) และมีเพียง ร้อยละ 1.1 เท่านั้น ที่เด็กเป็นผู้อ่านด้วยตนเอง

กลุ่มพ่อแม่และผู้ปกครองที่อ่านหนังสือให้เด็กฟังมีเหตุผลในการจูงใจที่แตกต่างกันและหลากหลาย จากการสอบถามผู้ปกครอง พบว่า เหตุผลที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ เพิ่มพูนความฉลาดและความรู้ ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือ ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน ร้อยละ 26.5 ทำให้เด็กอารมณ์ดี ร้อยละ 11.4 และเพื่อความบันเทิง ร้อยละ 5.7

ภาพแสดงร้อยละของเด็กเล็กที่มีผู้ปกครองอ่านหนังสือให้ฟัง
จำแนกตามเหตุผลที่ผู้ปกครองอ่านหนังสือให้ฟัง พ.ศ.2551

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2553

ข้อเสนอในการสร้าง “วัฒนธรรมรักการอ่าน” เพื่อเป็นรากฐานสังคมแห่งการเรียนรู้

ทุกฝ่ายร่วมเป็นส่วนหนึ่งในระบบสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้วยการอ่าน เพื่อให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยทุกวัย โดยมีแนวทางดังนี้

1. ขับเคลื่อนให้เกิดระบบสร้างสังคมการอ่าน ผ่าน 4 ระบบย่อยควบคู่ไปพร้อมกันได้แก่

- 1) **ระบบสาธารณสุข** ใช้ “การอ่าน” เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนับแต่แรกเกิด และให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการลูกด้วยการอ่าน
- 2) **ระบบสวัสดิการทางสังคม** นำ “การอ่าน” เข้าไปสู่หน่วยบริการทุกจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มด้อยโอกาส บกพร่องทางการเรียนรู้ และพื้นที่พิเศษ เพื่อช่วยในการปรับพฤติกรรมและพัฒนาสมอง
- 3) **ระบบการศึกษา** ศูนย์เด็กเล็กและสถานศึกษาทุกระดับส่งเสริมให้การอ่านเป็นกิจกรรมที่เพลิดเพลินมีความสุข และเป็นทักษะพื้นฐานของชีวิต ที่จะนำไปสู่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ เช่น จัดกิจกรรมเชิงกลยุทธ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเข้าห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้อย่างจริงจัง
- 4) **ระบบสื่อสารสร้างสรรค์** พัฒนาระบบหนังสือและกระบวนการสื่อสารสังคมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านตลอดชีวิต เช่น การเปิดพื้นที่ห้องสมุดที่มีคุณภาพ การจัดระบบธุรกิจหนังสือให้มีเนื้อหาหลากหลาย และหนังสือสำหรับเด็กมีราคาต่ำ

2. ขับเคลื่อนให้เกิดวัฒนธรรมรักการอ่านในทุกชุมชน

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมเรื่องการอ่าน นับตั้งแต่ระดับเด็กปฐมวัยไปจนตลอดชีวิต เช่น สนับสนุนให้คนที่รักการอ่านในแต่ละชุมชนได้รวมตัวกันเป็น “ชมรมรักการอ่านประจำหมู่บ้าน” ทุกหมู่บ้าน และให้ดูแล “ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน” โดยมีการจัดการให้ห้องสมุดประจำหมู่บ้านมีหนังสือที่ควรมี และหากเป็นไปได้ควรมีอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้กระจายให้ทั่วถึงด้วย

ข้อมูลจาก

1. เอกสารนโยบายเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน โดย สสค.
2. อัมมาร สยามวาลา ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. การปฏิรูปการศึกษาฉบับใหม่:สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี 2554 ของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทย พ.ศ.2551

แม่โลกก้าวสู่ยุคแห่งการ "หลอมรวมสื่อ"

แต่การอ่านยังคงเป็นทักษะสำคัญ

ที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการเรียนรู้และบ่มเพาะคน ให้ "เต็มคน"
ที่สำคัญที่สุดคือ การอ่านเป็นการบริหารกระบวนการคิดวิเคราะห์
ทำให้เกิดศักยภาพในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ซับซ้อน
อย่างการพึ่งวิทย์และคุโทรทัศน์ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นได้

